

УДК 37.091.214.18-027.557:34(09)(477)(043.3)

DOI: 10.15587/2519-4984.2018.139537

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

© Л. В. Остапенко

Статтю присвячено актуальній проблемі сьогодення – правовому вихованню учнівської молоді. У статті проаналізовано ключові нормативні акти, які вплинули на науково-правову картину світу.

Здійснено огляд наукової літератури та виявлено погляди вчених до визначення передумов розвитку правового виховання учнівської молоді 1990-2015 рр. Охарактеризовано генезис правового виховання та психолого-педагогічну проблематику формування правової культури. Виділено й описано характерні особливості реформ в освітньому процесі, зміни в навчальних планах, появу нових предметів.

Автором надано загальну характеристику громадських організацій, що відігравали важливу роль у формуванні правового виховання й освіти молоді. Виділено і описано характерні особливості правового виховання під час освітнього процесу 1990–2015 рр.

Основний зміст дослідження становить аналіз педагогічної думки та нормативно-правової бази досліджуваного періоду. На підставі ретроспективного аналізу виокремлені умовні етапи формування правової освіти та виховання учнівської молоді, структурні елементи правового виховання.

Автором простежено процес консультативно-методичного супроводу Міністерства освіти, щодо забезпечення ідеологічної складової.

Значну увагу приділено дискурсивним елементам розвитку правової освіти та її умовні періоди і результатам інтегрованого аналізу педагогічної діяльності. Проаналізовано історичні передумови розвитку правового виховання.

Автором простежено становлення нормативно-правової бази, де зазначались особливості освітнього процесу, рекомендації щодо викладання історично-правових дисциплін, ідеологічне спрямування виховного процесу. Автором простежено недоліки й недосконаlostі навчальних форм і методів.

Виявлено провідні передумови розвитку правового виховання учнівської молоді упродовж XX–XXI сторіччя. Аналіз наукових джерел дозволив виявити особливості процесу розвитку правового виховання упродовж XX–XXI сторіччя.

Проаналізовані перспективи розвитку правового виховання, що не можливі без якісної рефлексії генезису ключових подій упродовж XX–XXI сторіччя

Ключові слова: *правове виховання, учнівська молодь, освітній процес, нормативні акти, правова освіта*

1. Вступ

Сьогодення української системи освіти позначене трансформаційними процесами. У період глобальної розбудови правової держави детермінується важливість виховної складової. За таких умов актуалізується проблема правового виховання учнівської молоді. У контексті нормативно-правового підґрунтя особливого значення набуває правовиховна робота з учнівською молоддю. Потреба широкого правового виховання молоді зумовлена зростанням творчої, організуючої, координаційної ролі права в соціальному, політичному й економічному розвитку суспільства. Актуальність теми посилюється у зв'язку з кардинальною зміною соціальних орієнтирів нашого суспільства: від пропагування ідеї знецінення чеснот і виховних традицій сім'ї до утвердження пріоритету родини – основного та найавторитетнішого вихователя підростаючих поколінь. У своєму виступі Міністр освіти й науки України Л. Гриневич зауважила, що «нова українська школа стане можливою лише тоді, коли ми змінимо саму сутність освітнього процесу – від багаторічних розмов про компетентнісний підхід перейдемо до щоденного пошуку таких видів навчальної діяльності, які б сприяли б невпинному поступові кожного учня і кожної учениці» [1]. Згідно з Концепцією Нової української школи, визначено

ключові компетентності, які мають на меті формування ціннісних життєвих пріоритетів учнівської молоді, зокрема соціальні та громадянські компетентності.

2. Літературний огляд

У контексті сучасних реформ освітньої галузі першорядного значення набуває теоретико-практичний доробок науковців, у яких висвітлені психолого-педагогічні проблеми формування правової культури особистості [2], обґрунтована сутність поняття правової культури [3], принципи відбору змісту правової освіти [4], визначено шляхи формування правової культури в сучасних умовах [5, 6]. Аналіз наукових досліджень дозволяє вивчити передумови становлення етапів правового виховання.

Фундаментом сучасної правової освіти можна вважати історичні джерела. У цих документах закладені основи ідей правового існування в соціально-економічному та політико-культурному середовищі [7]. Ретроспективний аналіз джерельної бази свідчить про актуальність досліджуваної проблеми.

У педагогічній думці, поступово формувалось уявлення про зміст правового виховання, правову культуру, морально-правові норми. Обґрунтовуючи сутність правового виховання можна стверджувати,

що під час освітнього процесу формуються морально-правові навички, які в подальшому житті є невід'ємною частиною особистості.

Структурні елементи правового виховання спрямовані на підвищення загальної правової культури молоді. Перш за все, правове виховання містить спеціальні методи організації виховного процесу, такі як правове просвітництво, робота у зв'язку з тими чи іншими конституційними заходами (референдумами, виборами тощо), пропаганда права засобами масової комунікації, мистецтва. Іншим важливим елементом правового виховання виступають різноманітні способи популяризації політико-правових ідей та принципів з метою впливу на свідомість і поведінку особистості в інтересах правопорядку.

Таким чином, правове виховання з огляду на суспільні реалії та вимоги держави виходить далеко поза межі урочної діяльності й активно поширюється на зміст виховної роботи загальноосвітньої школи.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – на основі цілісного ретроспективного аналізу наукових джерел дослідити історико-педагогічний аспект правового виховання учнівської молоді.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі:

1. На основі аналізу наукових джерел здійснити огляд досліджуваної проблематики.
2. Виявити провідні передумови розвитку правового виховання.

4. Дослідження передумов розвитку правового виховання учнівської молоді

Питання правового виховання почали вивчати ще у другій половині XIX початку XX століття. У науковому доробку сучасних вчених знаходимо дискурсивні елементи розвитку правової освіти та її умовні періоди і результати інтегрованого аналізу педагогічної діяльності. Ці дослідження покладено в основу сучасної моделі правової школи. У наукових дослідженнях представлена джерельна база та схема розвитку правової освіти. Аналізуючи недоліки й недосконалість навчальних форм і методів формується картина навчально-методичної бази правоосвітнього процесу.

Аналіз архівних джерел та історико-педагогічних досліджень свідчить, що в 1919 року спостерігається зрушення ідеологічних та політичних пріоритетів. Зокрема, неоднозначність зазначеного періоду в правових аспектах та відмічається, що «у творенні та застосуванні права принципу законності протиставлялася політична доцільність, права особи нехтувалися. У цивільному законодавстві зокрема підкреслювалося, що майнові права приватних осіб є поступкою держави, першорядну роль відіграє соціалістична власність... Усе це свідчило про схильність тоталітарної держави до формування знеособленого колективу, через який полегшується вплив на особу. Для здійснення тиску на людину держава використовувала і кримінально-процесуальне законодавство... відверте порушення прав людини фактично узаконювалося» [8].

Освіта досліджуваного періоду позначена практичним спрямуванням. Так, у 1921 році з'являються методично-інструктивні документи де були зазначені основні напрями реформування освіти, основним з яких визначено соціальне виховання дитини. Плани занять з політичної грамотності та історії культури, теж фіксувались у методичках [9].

16 червня 1923 року Наркомос ухвалює комплексні програми з метою соціалізації учнівської молоді та практичного застосування набутих знань. У зазначений період освіта позначена формуванням ідеологічних переконань та залежала від вказівок партії. Більш конкретні напрями розвитку освіти і розбудови держави зазначено в цілій плеяді нормативно-правових. В документах зазначались особливості освітнього процесу, рекомендації щодо викладання історично-правових дисциплін, ідеологічне спрямування виховного процесу, тощо [10].

25 серпня 1932 року було прийнято постанову ЦКВКП (б) «Про навчальні програми». У документі визначено нові вимоги до освіти школярів та змісту навчальних предметів. У програмах чітко простежувалася мета – виховати свідомого громадянина, «зрощеного» на теренах марксистсько-ленінської ідеології. Важливі зміни відбулися і в навчально-виховному процесі. Зокрема, було унормовано класно-урочну систему, здійснено перехід від семирічного до десятирічного навчання та системну регламентацію навчально-виховного процесу за предметним принципом, організовано навчання відповідно до затвердженого розкладу. Особливої уваги заслуговує навчальний план 1932-1933 років, у якому зазначався предмет «Суспільствознавство» по 2 години у 1, 2, 3 класах, по 3 години у 4 класі [11]. Таким чином, появу інтегрованого курсу «Суспільствознавство», можемо вважати початком реформування правового виховання учнівської молоді.

Питання змісту та наповнюваності освіти жорстко контролювалися з боку партії. Підтвердження цього відображається у низці документів. Так, наприклад, у постанові ЦК ВКП(б) «Про навчальні програми та режим у середній школі» (від 11 грудня 1932 р.), п. 8. «Поза навчальним планом запроваджуються в кожній групі політгодини (23 год. на рік у кожній групі), щоб проробляти з учнями питання поточної політики партії, питання соціалістичного будівництва в СРСР та міжнародного революційного руху. Керівників-пропагандистів виділити з МПК та РПК» [12].

Постанова ЦК СРСР (№ 2) та РНК СРСР (№ 389) «Про заходи щодо розгортання і поліпшення правової освіти» (від 05.03.1935 р.) стала ключовим моментом у розвитку правового виховання. У документі зазначалися такі пункти:

- організувати Всесоюзну Правову Академію при ЦК СРСР та вищі академічні курси для підготовки керівних працівників органів суду, прокуратури, слідства, держарбівтражу з контингентом 250 чоловік;

- перейменувати інститути радянського права на правові інститути зі строком навчання 4 роки;

- відкрити Харківський правовий інститут;

- відкрити набір в аспірантуру в кількості 70 місць;

– встановити грошове забезпечення слухачів окремих ланок системи правової освіти;

– затвердити капіталовкладення у будівництво, переоснащення та ремонт навчальних споруд у сумі 4 мільйони рублів [13].

Однак, вже 7 квітня 1935 року була прийнята постанова ЦВК і РНК СРСР «Про заходи боротьби із злочинністю серед неповнолітніх», яка суперечила пропедевтичній роботі щодо злочинності неповнолітніх. У першому пункті йдеться: «Неповнолітніх, починаючи з 12-річного віку, викритих у скоєнні крадіжок, заподіянні насильства, тілесних ушкоджень, каліцтв, у вбивстві або спробі убивства, притягувати до кримінальної відповідальності із застосуванням усієї суворості закону» [14].

Починаючи з 1936 року, спостерігаються ключові зміни в освітньому процесі. Про це свідчить наказ Наркомосу УРСР «Про викладання історії та суспільствознавства у початковій, неповній середній та середній школі» від 4 вересня, навчальна дисципліна «Суспільствознавство» спростовується. Були введені нові предмети: «Історія України», «Історія СРСР» (8 клас), «Проект Конституції СРСР» (9 клас), «Нова історія» та «Історія колоніальних країн» (10 клас). Слід відмітити значне зменшення годин на викладання предметів історичного профілю за рахунок виведення додаткових годин для викладання «Рідної мови», «Арифметики» та «Другої мови» [15]. Згодом, у 1937 році до навчального плану 7 класу вводиться дисципліна «Конституція СРСР». Основними напрямками якого були питання: державного устрою, біографії окремих партійних діячів, детальний аналіз Конституції 1918, 1924 років та економічні основи соціалізму.

Зміст освіти повністю віддзеркалював політичні процеси того часу. 5 грудня 1936 року на VIII з'їзді народних депутатів СРСР була ухвалена Конституція СРСР (в УРСР на XIV з'їзді Рад УРСР у 1937 році). Це була перша спроба побудувати демократичну країну. Конституцією закріплювалися елементарні права та свободи громадян, проте на практиці, як свідчить історія, часто нехтувалися і спростовувалися.

Чітка і дуже детальна інструкція про особливості викладання дисципліни «Конституція СРСР» була надана керівництвом Міністерства освіти де зазначалось, що «...докладне ознайомлення з Конституцією є могутньою зброєю комуністичного виховання нашої молоді...», та «...вивчаючи основи радянського устрою, підрастаюче покоління будівників соціалізму готується до свідомого вступу в суспільно-політичне життя нашої могутньої країни. Молодь дізнається про ті великі права, які надає їй соціалізм, і ті обов'язки, які покладаються на членів соціалістичного суспільства», отже, «...докладне ознайомлення учнів з Конституцією СРСР є центральним політичним завданням нашої школи...» [16]. Тому, введення предмета «Конституція СРСР» розцінювалось як політичний важіль впливу на учнівську молодь, і аж ніяк не на забезпечення прав і свобод гарантованих Конституцією. Така подвійність стандартів свідчить про догматичність основного закону країни.

У післявоєнні роки питання правової освіти набуло широкої актуальності. Тож і програмовий зміст набуває змін. Підтвердження тому є постанова ЦК ВКП (б) «Про розширення і поліпшення юридичної освіти в країні» (1946 р.), де надавались методичні рекомендації щодо особливостей викладання предмета. Рекомендації носили ідеологічний характер. Учителюство мало власним прикладом показувати любов до Батьківщини, категоричне неприйняття «ворогів» СРСР та буржуазії в цілому. Крім того, виховувати в учнівства дисциплінованість, законслухняність, працьовитість та патріотизм. Поряд з тим, відмічалися недоліки курсу. Наголошувалось на методологічній недосконалоості, нерационально побудованій системі групування матеріалу, а також не повний перелік джерел. Уже згодом, у 50-х роках теоретичні питання правової освіти частково спростовувалися.

У 70-х роках правова обізнаність поступово стає престижною та необхідною. Відбувається оновлення навчального контенту. У школах впроваджується предмет «Основи радянської держави і права». У пояснювальній записці йдеться: «Вивчення курсу має пробудити в учнів інтерес до права, до аналізу морально-правових ситуацій, спонукати до правової самоосвіти, що відповідає вимогам юридичного всеобучу», «учні вивчають курс в умовах здійснення глибоких змін, що зачіпають і правову сферу суспільства» [17]. Приділяється увага і профілактичній роботі з правопорушень серед неповнолітніх, а саме: юридичному і моральному аспектам. На кінець навчального року в школярів повинні бути сформовані оціночні навички морально-правових ситуацій, елементи правової культури, вміння працювати з інформацією, керуватися набутими знаннями в повсякденному житті [18].

5. Результати дослідження

До проблеми правового виховання звернулися лише після проголошення незалежності України. Вагомий внесок у розбудову нової правової школи зробили громадські організації, критикуючи тоталітарну систему права. У 1991 році відбулася значна подія в політичній картині світу – СРСР припинив своє існування, що стало точкою відліку для формування абсолютно нового правового поля. Було змінено підхід до методичного змісту права в навчальних закладах. Період реформування проходив досить проблематично, зокрема, перешкоджала застаріла методична база, яка потребувала оновлення швидкими темпами. Проводилася ґрунтовна робота, наукові дослідження, щодо реорганізації системи вивчення права, що існувала.

В умовах тотального правозахисного руху країни почало з'являтися чимало громадських організацій. Вони відігравали важливу роль у формуванні правового виховання й освіти молоді, серед них: «Українська Асоціація викладачів права» (1989 р.), «Спілка юристів» (1991 р.), «Українська правнича фундація» (1992 р.). Ці організації стали ініціаторами проведення «круглих столів», які мали величезне значення для формування правосвідомості учнівської молоді. Осередки організації набули масового харак-

теру, що позитивно впливало на становлення правової освіти вцілому. Члени спілок брали активну участь у розробці навчально-методичної бази.

Таким чином, реформування правової освіти в другій половині ХХ століття характеризується історичними обставинами. Зміни стосувалися не лише освіти, а й навчальних закладів в цілому.

Побудова нового правничого простору потребувала повної зміни правової свідомості у відповідності до демократичної української держави. Особливість проблеми правового виховання полягала в правовому нігілізмі населення пострадянських країн. Під час реформування спостерігалось повне руйнування ідеологічних принципів правової свідомості учнівської молоді. У ході цих трансформаційних процесів змінювалися правові принципи і напрями. Вони віддзеркалювали в собі риси міжнародних правових документів. Правова освіта набуває масового характеру. Населення країни активно залучалося до нових освітньо-правових програм. Просвітницька діяльність здійснювалась через мережу навчальних установ, засобів масової інформації та правові громадські організації. Метою такої роботи було надання правових знань, умінь та навичок усім громадянам України.

Поряд з тим, зростав рівень правопорушень серед неповнолітніх, наркоманії, бродяжництва, бездоглядності. Це стало одним із чинників вдосконалення навчального змісту в освітній лінії «Основи правознавства». Обраний курс нашої держави на розбудову демократичної, правової країни є невід'ємним від таких понять, як «правова культура», «правова свідомість», «правове виховання», «правова освіта». Правове виховання – це довгостроковий, комплексний процес, який повинен розпочинатися ще з дошкільного віку. Процес формування правової свідомості ґрунтується на загальнолюдських, морально-етичних засадах. Відповідно до статті 3 Конституції України «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [19].

Отже, побудована система правового виховання учнівської молоді значно збагатила знанневий запас та правову свідомість. Був закладений фунда-

мент нової правової школи. Аналізуючи джерельну базу, знаходимо підтвердження тому, що розвиток правового виховання відбувався не швидкими темпами, через об'єктивні причини, серед яких: Друга світова війна, жорстка ідеологія радянського періоду, репресії, догматичний нігілізм.

Ретроспективний аналіз педагогічного досвіду правового виховання учнівської молоді дозволив нам проаналізувати історичні передумови розвитку правового виховання. Так, за періодизацією О. Сухомлинської досліджувані нами роки відповідають шостому періоду розвитку педагогічної думки та панування формуваційно-партійного дискурсу та радянської ідеології [20]. На думку О. Сухомлинської, 1991 рік ознаменувався початком рушійних змін в освітньому процесі, адже «вперше після довгих років замовчування прозвучали заборонені імена і факти, що стосувалися розвитку освіти і культури в Україні» та відбувалася «трансформаційна криза педагогічної науки, яка чекає свого осмислення і узагальнення» [20].

Перспективи подальших досліджень убачаємо у виявленні загальних тенденцій розвитку правового виховання в сучасних освітніх закладах.

6. Висновки

1. Аналіз наукових джерел дозволив виявити особливості процесу розвитку правового виховання упродовж ХХ–ХХІ сторіччя. На його темпи суттєво впливали об'єктивні історико-політичні події. Тож динаміка розвитку спостерігається лише 1991 року після проголошення незалежності України. Проведений аналіз дозволив нам виокремити умовні етапи розвитку правового виховання.

2. Виявлено провідні передумови розвитку правового виховання. Синтез науково-педагогічного дискурсу з правового виховання має першочергове значення, оскільки є важливим чинником розбудови правовиховного простору в Україні в умовах євроінтеграції. Перспектива розвитку правового виховання не можлива без якісної рефлексії генезису ключових подій упродовж ХХ–ХХІ сторіччя. Лише глибокий конструктивний аналіз створює підґрунтя до вивчення цього питання.

Література

1. Нова українська школа: основи Стандарту освіти / Гриневич Л. М. та ін. Львів: Львів, 2016. 64 с.
2. Гуз А. М. Становлення та розвиток шкільної правової освіти в Україні (1991–2007 рр.): історичний і теоретико-методологічний аспект: автореф. дис. ... д-ра іст. наук / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2010. 40 с.
3. Стаканков А. В. Теорія і практика правового виховання в історії вітчизняної педагогічної думки другої половини ХІХ – початку ХХ століття: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2004. 21 с.
4. Твердохліб Л. В. Формування правової культури старшокласників у навчальних закладах нового типу: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Академія внутрішніх справ МВС України імені 10-річчя незалежності України. Луганськ, 1999. 17 с.
5. Кашук М. Г. Правове виховання старшокласників у виховній роботі загальноосвітньої школи (друга половина ХХ століття): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Дрогобицький педагогічний університет ім. І. Франка. Дрогобич, 2015. 249 с.
6. Фіцула М. М. Правове виховання учнів: метод. пос. Київ: ІЗМН, 1997. 148 с.
7. Енциклопедія українознавства. Загальна частина (ЕУ-І). Мюнхен, Нью-Йорк, 1949. 1230 с.
8. Рябовол Л. Т. Система навчання правознавства учнів основної і старшої школи: дис. ... д-ра пед. наук / Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2015. 600 с.
9. Грінко Г. Ф. Порадник по соціальному вихованню дітей. Харків: Всеукраїнське державне видавництво, 1920. 23 с.
10. Абакумов А. А. Народное образование в СССР. Общеобразовательная школа. Сборник документов 1917–1973. Москва: Педагогика, 1974. 560 с.
11. Помагайба В. І. Програми початкової школи. Радянська школа. 1963. № 30. С. 30–45.

12. Об учебных программах и режиме в начальной и средней школе // Постановление ЦК ВКП (б) от 25.07.1932 № 113. URL: <http://istmat.info/node/57330> (Дата звернення: 27.02.2018)
13. О мерах борьбы с преступностью несовершеннолетних // Постановление ЦИК СССР от 07.04.1935 № 3, СНК СССР № 598. URL: <http://lawru.info/dok/1935/04/07/n1196213.htm> (дата звернення: 25.02.2018)
14. О мероприятиях по развертыванию и улучшению правового воспитания // Постановление ЦИК СССР от 05.03.1935 № 2, СНК СССР № 389. URL: <http://lawru.info/dok/1935/03/05/n1196245.htm> (дата звернення: 26.02.2018)
15. Збірник наказів народного комісаріату освіти. 1936. № 26. С. 3.
16. Фохт А. Б. Ознакомление с Конституцией СССР в школах // Исторический журнал. 1937. № 3. С. 202–213.
17. О введении курса «Основы политических знаний в средних школах и средних специальных учебных заведениях и о подготовки учебника по этому курсу: Постановление ЦК КПСС от 25 апреля 1960 г. // Народное образование в СССР. Общеобразовательная школа. Сборник документов 1917–1973. Москва: Педагогика, 1974. С. 210–211.
18. Програма з основ Радянської держави і права, 9 клас // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. Київ. 1991. № 15. С. 51–59.
19. Конституція України (із змінами і доп.). Київ: Атіка, 2006. 64 с.
20. Сухомлинська О. В. Историко-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ: А.П.Н., 2003. 68 с.

Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Жорова І. Я.

Дата надходження рукопису 05.06.2018

Остапенко Людмила Вікторівна, аспірант, кафедра педагогіки й менеджменту освіти, Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, вул. Покришева, 41, м. Херсон, Україна, 73034
E-mail: Vesna052007@gmail.com

УДК 371.14

DOI: 10.15587/2519-4984.2018.139441

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

© Н. І. Гущина

На підставі аналізу наукових джерел розглянуто проблему науково-методичного супроводу професійного розвитку педагога як багатофункціональну наукову категорію. Розкрито сутність та особливості науково-методичного супроводу розвитку цифрової компетентності вчителів початкових класів. Визначено суб'єкти науково-методичного супроводу та педагогічні, організаційні й технологічні умови його реалізації. Виокремлено та описано дві групи функцій науково-методичного супроводу розвитку цифрової компетентності вчителів початкових класів.

Перша група функцій забезпечує організацію процесу супроводу, а друга - сприяє самонавчанню за індивідуальною освітньою траєкторією.

Процес навчально-методичного супроводу цифрової компетентності вчителів початкових класів розглянуто як структурну та змістову єдність формальної освіти (курси підвищення кваліфікації), неформальної освіти (науково-методична робота в період між курсами підвищення кваліфікації, тобто в міжкурсовий період) та інформальної освіти (самоосвіта вчителя) впродовж усієї професійної діяльності.

Схарактеризовано методичні продукти, які створені в процесі науково-методичного супроводу розвитку цифрової компетентності вчителів початкових класів в умовах проектної діяльності: програму спеціального курсу «Розвиток цифрової компетентності вчителя початкових класів Нової української школи», програму вибіркового навчального модуля «Цифрова компетентність вчителя Нової української школи», програму тренінгу «Модель навчання «1 учень – 1 комп'ютер».

Розроблений науково-методичний супровід розвитку цифрової компетентності вчителів початкових класів вибудовує систему залучення вчителів у процес активного використання цифрових технологій у своїй педагогічній практиці та пробудження їх творчого потенціалу й готовності до самостійної діяльності в інформаційно-освітньому середовищі

Ключові слова: науково-методичний супровід, професійний розвиток, цифрова компетентність, неформальна освіта, післядипломна освіта

1. Вступ

У проєкті «Цифрова адженда України – 2020: концептуальні засади (версія 1.0)» зазначено, що цифровізація стане основою життєдіяльності українського суспільства, бізнесу та державних установ, звичним та повсякденним явищем, ключовою аджендою на шляху до процвітання, добробуту України.

Недаремно цифрова грамотність (або цифрова компетентність) визнана ЄС однією з ключових для повноцінного життя та діяльності людини. У Законі «Про освіту» зафіксовано, що формування інформаци-

ної компетентності є одним з ключових для повноцінного життя та діяльності людини. У Законі «Про освіту» зафіксовано, що формування інформаци-